

مطالعه تطبیقی شاخص‌های اقتصادی استان
اردبیل و انتشار در سری زمانی ۹۳-۱۳۸۴

زمستان ۱۳۹۴

سرشناسه: مظفری، هاشم ۱۳۴۸ -
 عنوان و پدیدآور: مطالعه تطبیقی شاخص های اقتصادی استان اردبیل و
 کشور در سری زمانی ۹۳-۱۳۸۴ / گردآوری و تألیف یعقوب جوان
 مشخصات نشر: اردبیل: شیران نگار، ۱۳۹۴
 مشخصات ظاهری: ۹۸ص.: مصور(رنگی)، جدول (رنگی).
 شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۶۱۱۶-۹-۰
 وضعیت فهرست نویسی: فیفا
 یادداشت: کتابنامه: ص. ۹۷
 موضوع: اردبیل (استان) - اوضاع اقتصادی - قرن ۱۴
 شناسه افزوده: یعقوب جوان ۱۳۶۱ -
 رده بندی کنگره: ۱۳۹۴ ج ۴ الف / HC۴۴۷
 رده بندی دیویی: ۳۳۰/۹۵۵۳
 شماره کتابشناسی ملی: ۴۱۱۱۹۴۷

عنوان گزارش:

مطالعه تطبیقی شاخص های اقتصادی استان اردبیل و کشور
در سری زمانی ۹۳-۱۳۸۴

نوع گزارش: آماری - آماری

گردآوری و تألیف: دکتر هاشم مظفری، یعقوب جوان

حروفچینی: خانم غفت شاهعلی نژاد

طراحی نمودار: هاشم محمودنژاد

طراحی گرافیک و صفحه آرایی: بهمن طهماسبی پور

تاریخ انتشار: زمستان ۱۳۹۴

ناشر: انتشارات شیران نگار

تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

تلفن: ۰۴۵-۳۳۷۴۰۷۴۸

www.ar.mefa.ir

شماره صفحه	فهرست مطالب
۷	پیشگفتار
۹	مهمترین مسائل و قابلیت های استان
۱۱	فصل اول: جمعیت و نیروی انسانی
۱۴	جمعیت و نیروی انسانی
۱۴	جمعیت
۱۵	نرخ بیکاری
۱۵	نرخ مشارکت
۱۶	نرخ فرسودگی
۱۶	ترک اشتغال در بخش های اقتصادی
۱۷	نرخ اشتغال در بخش صنعت
۱۸	نرخ اشتغال در بخش خدمات
۱۸	نرخ اشتغال در بخش کشاورزی
۲۱	فصل دوم: تولید ناخالص داخلی
۲۴	تولید ناخالص داخلی
۲۵	ارزش افزوده بخش های اقتصادی
۲۶	سهم بخش های اقتصادی استان از کشور
۲۷	درآمد سرانه
۲۸	سهم ارزش افزوده بخش های اقتصادی از کل
۲۸	سهم ارزش افزوده بخش کشاورزی از مجموع
۲۹	سهم ارزش افزوده بخش صنعت از مجموع
۲۹	سهم ارزش افزوده بخش ساختمان از مجموع
۳۰	سهم ارزش افزوده بخش خدمات از مجموع
۳۱	فصل سوم: بودجه عمومی
۳۴	پرداخت های هزینه ای و تملک دارایی های سرمایه ای
۳۵	سهم استان از درآمدها و اعتبارات ملی
۳۹	فصل چهارم: مالیات
۴۴	ارزش درآمدهای مالیاتی و سهم استان از کشور
۴۵	تحلیل مالیات های مستقیم و غیرمستقیم
۴۷	نسبت درآمدهای مالیاتی به تولید ناخالص داخلی (T/GDP)
۴۸	سهم اجزاء مالیات از مجموع درآمدهای مالیاتی

۵۱	فصل پنجم: تجارت خارجی
۵۴	عملکرد صادرات غیر نفتی
۵۴	روند تغییرات عملکرد صادراتی استان اردبیل
۵۵	روند تغییرات عملکرد صادراتی کشور
۵۵	روند تغییرات سهم استان از صادرات کشور
۵۶	عملکرد واردات
۵۷	روند تغییرات عملکرد وارداتی استان
۵۷	روند تغییرات عملکرد وارداتی کشور
۵۸	روند تغییرات سهم استان از واردات کشور
۵۸	ارزش کل مبادلات سهم صادرات و واردات
۶۰	ارزش هر واحد تولیدی صادراتی و وارداتی و تراز تجاری
۶۳	فصل ششم: صنعت بیمه
۶۶	عملکرد صنعت بیمه و سهم استان از صنعت بیمه
۶۸	ضریب نفوذ بیمه، حق بیمه سرانجام و خسارت
۷۱	فصل هفتم: بورس
۷۴	تحلیل شاخص های منتخب بورسی
۷۴	شاخص کل بورس
۷۵	حجم معاملات انجام گرفته
۷۶	ارزش معاملات انجام گرفته
۷۷	ارزش جاری بازار
۸۱	فصل هشتم: سرمایه گذاری خارجی
۸۴	سرمایه گذاری مستقیم خارجی و سهم استان از کشور
۸۵	اهم اقدامات مرکز خدمات سرمایه گذاری استان
۸۷	فصل نهم: بانکداری
۹۱	روند تغییرات مانده سپرده، تسهیلات و مطالبات
۹۲	شکاف تسهیلات به سپرده
۹۳	تسهیلات پرداختی به تفکیک بخش های اقتصادی
۹۵	سهم بخش های اقتصادی از مجموع تسهیلات
۹۵	چالش های شبکه بانکی استان
۹۷	منابع

پیشگفتار

آمار به عنوان علم جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل در مورد پدیده‌های تحت‌بررسی، جزء لاینفک مدیریت موثر کارآمد است که برفعالیت‌های هدف‌دار تمرکز دارد. آمار و اطلاعات قوی‌ترین ابزار جهت ارزیابی عملکرد گذشته، برنامه‌ریزی آینده و تصمیم‌گیری در سطوح مختلف مدیریت است، چرا که تجزیه و تحلیل وضعیت موجود و پیش‌بینی وضعیت آینده در بخش‌های مختلف به‌ریره تحلیل اقتصادی مستلزم وجود داده‌های آماری دقیق، جامع و به‌روز است.

در این راستا و در جهت معرفی شاخص‌های اقتصادی استان اردبیل و تحلیل تغییرات آنها، اداره کل امور اقتصادی و دارایی استان تا به امروز گزارشات اقتصادی متعددی را تهیه و در اختیار علاقه‌مندان و تصمیم‌گیران استان قرار داده که از مهم‌ترین آنها می‌توان به سلسله کتب گزارش تحلیلی وضعیت اقتصادی استان در سال‌های مختلف اشاره داشت. گزارش پیش‌رو تحت عنوان «مطالعه تطبیقی شاخص‌های اقتصادی استان اردبیل و کشور در سری زمانی ۹۳-۱۳۸۴» که در ۹ فصل شامل جمعیت و نیروی انسانی، تولید ناخالص داخلی، بودجه عمومی، مالیات، تجارت خارجی، بیمه، بورس، سرمایه‌گذاری خارجی و بانکداری تدوین گردیده، علاوه بر اینکه به‌مقایسه تغییرات شاخص‌های اقتصادی استان در بازه زمانی ۱۰ سال اخیر می‌پردازد؛ در حدی فراتر از گزارش‌های پیشین، این شاخص‌ها را در مقایسه با شاخص‌های کشوری مورد ارزیابی و تحلیل قرار می‌دهد. این گزارش حاوی اطلاعات ارزشمندی درخصوص مهم‌ترین شاخص‌های اقتصادی استان اردبیل و کشور می‌باشد که مخاطب با مطالعه آن به راحتی به این مساله اساسی پی خواهد برد که اقتصاد استان اردبیل در

زمینه‌های مختلف چه سهمی از مجموع کشور را به خود اختصاص داده است. تفاوت‌های ساختاری اقتصاد استان با کشور در چه زمینه‌هایی است. آیا آهنگ تغییرات شاخص‌های اقتصادی استان در زمینه‌های مورد بررسی سریع‌تر از تغییرات کشوری است یا کندتر از آن است.

به‌گواه مطالعات انجام گرفته و اعتقاد کارشناسان امر، شکی نیست استان اردبیل از ظرفیت‌ها و پتانسیل‌های مناسبی در بخش‌های مختلف اقتصادی برخوردار بوده و در صورت اتخاذ تصمیمات هوشمندانه می‌تواند به درجات بالای توسعه یافتگی نائل آید، لیکن حداقل به‌روایت آمار این استان نتوانسته در برخی شاخص‌ها جایگاه شایسته خود را فتح نماید، براین اساس و جهت ریشه‌یابی موضوع، آگاهی از وضعیت موجود اقتصاد استان و تبیین جایگاه آن در کشور از ملزومات اساسی جهت برنامه‌ریزی به‌شمار می‌رود و در واقع براساس همین ضرورت، این گزارش تدوین گردیده که امیدواریم توانسته باشیم در جهت استفاده کارشناسان و فرمان‌آفرینان و تصمیم‌گیران منطقه‌ای گامی هرچند کوچک برداشته باشیم.

دکتر هاشم مظفری

مدیرکل امور اقتصادی و دارایی استان اردبیل

مهم ترین مسائل و قابلیت های استان اردبیل

مسائل اساسی استان

- * عدم توسعه صنعتی استان و پایین بودن سهم ارزش افزوده بخش صنعت استان نسبت به متوسط کشوری
- * عدم توسعه مناسب صنایع تبدیلی در منطقه
- * فقدان ساز و کارهای مناسب برای بهره برداری از ظرفیت های گردشگری در منطقه
- * عدم سرمایه گذاری دولت در صنایع مادر و سنگین و ایفای نقش کمتر دولت در اقتصاد استان به طوری که براساس آخرین آمار سهم شاغلان بخش خصوص در کل شاغلان استان حدود ۴ درصد از متوسط کشوری بالاتر است.
- * ضعف ارتباطات زمینی، ریلی در استان به طوری که محورهای اصلی دارای شبکه ارتباطی چهار بانده نیستند و کل استان هنوز فاقد شبکه ریلی است.
- * علی رغم وجود دانشکده های کشاورزی متعدد در سطح استان، کشاورزی استان عمدتاً به شیوه سنتی انجام می شود و هنوز دانشکده های کشاورزی نتوانسته اند فعالیت های کشاورزی استان را به کشاورزی علمی و تجاری تبدیل کنند.
- * پیچیده و نامناسب بودن فضای کسب و کار
- * تمرکز فعالیت ها و خدمات مختلف در مرکز استان

مهم ترین قابلیت های استان

- * وجود اراضی حاصل خیز کشاورزی در دشت های مغان، مشگین شهر و اردبیل
- * وجود سدهای میل مغان، شبکه آبیاری سد خداآفرین، سد عمارت و ...
- * موقعیت مناسب برای مبادلات برون مرزی و توسعه صادرات در استان
- * توسعه شبکه ارتباطی درون ناحیه ای و فرودگاه های اردبیل و پارس آباد
- * دسترسی به نیروی انسانی متخصص و ارزان
- * وجود زیرساخت های صنعتی شامل شهرک ها و نواحی صنعتی
- * استقرار کشت و صنعت مغان و پارس در استان و امکان تاسیس دانشگاه علوم کشاورزی در کشت و صنعت مغان
- * امکان توسعه صنایع تبدیلی و فراوری در بخش کشاورزی
- * در دست اجرا بودن چندین سد و امکان بکارگیری سیستم آبیاری تحت فشار در اراضی پایاب و امکان تبدیل آبیاری دیم استان به آبی
- * امکان استفاده از ذخایر معدنی نفتی در مغان
- * امکان توسعه شیلات ماهی گرمابی و سردآبی در حاشیه منابع آبی و رودخانه های بزرگ استان
- * وجود منطقه ویژه اقتصادی زمین ، امکان الحاق شهرستان های شمالی استان به منطقه آزاد ارس و تاسیس منطقه آزاد ساوالان
- * برخورداری از جاذبه های طبیعی، فرهنگی و تاریخی (دریاچه ها، رودخانه ها، آب های معدنی، آثار تاریخی و میراث فرهنگی و ...)
- * وجود منابع مرتعی، پوشش گیاهی متنوع برای توسعه فعالیت های جنگل داری، دامداری و زنبورداری
- * تولید بالای محصولات کشاورزی بعنوان زمینه توسعه صنایع تبدیلی و بسته بندی
- * وجود منابع و کانسارهای معدنی نظیر سنگ لاشه، تراورتن، مرمریت، کلیست، مس، سیلیس و ...
- * وجود زمینه های سرمایه گذاری خارجی توسط کشورهای مختلف در استان
- * وجود بورس منطقه ای و بازارهای مالی و پولی در استان و زمینه فعالیت در بازار سرمایه و امکان ایجاد بورس های کالایی در زمینه کشاورزی و صنعتی و ...